

העניינים בהות כדי שהרגש לא יבהה

הונא מגיע, הם אמרו, שבזמן שהם היו אצלו היו מתביישים להרים את הראש.

צריך לשמור על הערך והחשיבות של הדברים, כדי שיזכה לקבל מהם השפעה - ולא להכהות את הרגשות ע"י התבוננות ממושכת.

לכן אפילו שיש מעלה להתפלל במקומות קדושים [כמקום המקדש וקברי צדיקים] אבל יש להיזהר שלא יתרגל לבוא יותר מידי שמא הרגש יכהה.

כמשמעות דברי רש"י [ויקרא טז ב] על הסיבה שהכה"ג נצווטה שלא יבוא בכל עת אל הקודש - 'כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכיתי שם יזהר שלא ירגיל לבא'.

דרש ר' יהודה ברבי נחמני מתורגמניה דריש לקיש: כל המסתכל בג' דברים עיניו כהות - בקשת ובנשיא ובכהנים. [טז].

יש להבין מדוע המסתכל על הדברים הקדושים הללו נענש שעינו כהות - ולא נאמר שאדרבא בזכות זו זוכה להתעורר לשיוויותי ה', כמו שיש ענין לראות את מוריד?

מסביר **מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל** שכדי לקבל תועלת מדבר צריך להחשיב ולכבד אותו - דבר אדם מכבד הוא מתבייש להסתכל עליו בעיניים.

כמו שמשה רבנו הסתיר את פניו במעמד הסנה הבורע, וכך גם מצינו [מ"ק כה]. שכאשר אמרו לרב אמי ורב אסי שרב

בקשת האמת מותרת רק אם היא טהורה מנגיעות

ומסביר שודאי המשנה באבות לא דיברה על קטטה ומריבה, אלא על ויכוח נוקב בין 'מבקשי האמת', שאם הוא נעשה לשם שמים, נקי מבלי נגיעות, הרי הוא מעלה חשובה.

אלא כיון שאדם קרוב אצל עצמו ויעביד איניש לאחזוקי בדיבוריה, מאוד קשה לו להישמר במהלך הויכוח מלהתבצר בעמדותיו, ולהצדיק את עצמו בכל מחיר.

ההבדל בין 'ביקוש האמת' לבין 'התנצחות' נחשף - ברגע שהנגיעה משתנה, אדם שנגרר להתנצחות, האמת לא חשובה לו, אלא הצדקת דעתו, ולפעמים ניתן לראות איך טוען בלהט טענות הפוכות...

לעומת זאת ביקוש האמת באופן טהור, מוביל לבירור הענין וליבון הנידון, וזה מה שהתכוונה המשנה 'סופה להתקיים' מלשון 'קיום שטרות'.

ודווקא מחלוקת הלל ושמאי שההלכה לא נפסקה כמותם, אך דבריהם דברי א' חיים, ונלמדים בסוגיית הגמרא, הם המחשה להצלחה של בירור הענין כראוי.

(יוסי) בן יעזר אומר וכו', שמאי אומר שלא לסמוך הלל אומר לסמוך. [טז].

התוספות מביא את דברי הירושלמי שבראשונה לא היה מחלוקת אלא על הסמיכה בלבד, ועמדו שמאי והלל ועשו די' וכו', ואנו לא מצינו בבבלי אלא רק ג' דברים שנחלקו בהן בפ"ק דשבת [יד].

באבות [ה' י"ז] שנינו 'כל מחלוקת שהיא לשי"ש, סופה להתקיים וכו' איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים? זו מחלוקת הלל ושמאי.

הגאון רבי יהודה ליב חסמן זצוק"ל הקשה וכי מחלוקת הלל ושמאי התקיימה? הרי בשלושת הנדונים המדוברים חכמים ואומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה, ונפסק כחכמים!

ובכלל הרי מחלוקת זה דבר שלילי, אי"כ מה הענין שהיא תתקיים? ומדוע מתייחסים אליה כאל מצוה, רק שחסר בה את הכוונה לשי"ש?

לכל אחד יש מה להתקדם בעבודת ה'!

מהבורא, והתחרט על מה שאתמול לא עבד כך.

כך גם ניתן ללמוד כאן מהנהגתו של ר' יהושע, שחזר כל ימיו בתשובה על ביטוי לא מספיק מכובד כלפי בית שמאי, אחר שהתחווירו לו דבריהם.

ואפילו שהתבטאות כלפיהם - ודאי שלא באה מתוך התלהמות או התלהטות ספונטנית, אלא מתוך יגיעה עצומה בדבריהם - עד למסקנא שחובה גמורה ע"פ התורה לומר עליהם 'בושני מדבריכם ביש', כדי להגדיר את חומרת התמיהה.

אולם בו ברגע שהתבררו לו הדברים - התגלה למפרע שלא היה צורך להתבטא בחומרה כזו, ויצאה שגיאה מתחת ידיו, מיד החל בסדרי תשובה והתענה כל ימיו.

אנו על אחת כמה וכמה - יש לנו מספיק שגגות, ודברים שניתן להשתפר בהם, וממילא גם לחזור בתשובה על דברים שנדרשים מאיתנו.

תניא א"ר יהושע בושני מדבריכם ב"ש וכו' נטפל לו תלמיד אחד מתלמידי ב"ש אמר לו - אומר לך טעמן של ב"ש? אמר לו אמור, אמר לו וכו' וזהו טעמן של ב"ש, מיד הלך ר' יהושע ונשתטח על קברי ב"ש אמר נעניתי לכם עצמות ב"ש ומה סתומות שלכם כך מפורשות על אחת כמה וכמה, אמרו כל ימיו הושחרו שיניו מפני תעניותיו. [כב].

הגאון רבי אהרון קוטלר זצוק"ל אומר שלפעמים בני אדם איכותיים שמרוצים ממצבם הרוחני - ועלולים לחשוב שמצוות התשובה לא נוגעת אליהם.

צריך לדעת שאמנם הם ראויים בצדק להערכה רבה - אבל כל אחד במצבו יש לו במה להשתפר ולהתקדם, ועל כל צעד נוסף שלא עשה - או התעכב מלעשות - יש עליו תביעה.

וכידוע שהרבינו סעדיה גאון - היה חוזר כל יום בתשובה, בגלל שהוסיף ולמד יותר עד כמה צריך לעבוד וליראה

מדוע עבודת המידות של אדם מישראל - נקראת 'תשובה'?

אך יש לו קללה שייצר לב האדם רע מנעוריו - הקללה לא שינתה את מהותו המרוממת - אלא רק מכבידה על התנהגותו, ומושכת אותו להיות מופרע כיעיר פרא.

זו הסיבה שהתורה האריכה לתאר לנו את גדלותו של אדם הראשון - שכולנו בניו - כדי שנדע שיהא להם עשה את האדם ישר, ומצפים מאתנו להגיע למעלות גבוהות מאוד!

לכן עבודת המידות של אדם מישראל - נקראת 'תשובה' לשוב למקורו וסגולתו וקדושתו, ולהתנתק מכבלי היצר שמונעים ממנו להיות משכן לשכינה.

וממילא הדרישות שה' דורש מאתנו - הם לא להסתפק במעט, אלא לשאוף לגדולות, ולהתדמות למידותיו הקדושות, כי את מי שמחבבים - מצפים ממנו ליותר!

אם יאמר לך יצר הרע חטוא והקב"ה מוחל - אל תאמן (שנא') אל תאמן ברע, ואין רע אלא יצר הרע, שנאמר {בראשית ח-כא} כי יצר לב האדם רע. [טז].

הגאון רבי יחזקאל סרנא זצוק"ל אומר שיש ויכוח יסודי במבט על ההתמודדות של האדם בעולם מול יצרו הרע.

חכמי אומות העולם טוענים - שאדם מיסודו הוא יצור מושחת, רע מעללים, אלא שהוא מסוגל לחנך ולשפר את עצמו מעט, ויחידי סגולה הצליחו להתמיד בעבודה, ולהגיע למעלות חשובות, על אף המגבלות הטבעיות.

אולם השקפת התורה על האדם שונה לחלוטין - לפי התורה ה'אדם' נברא בשיעור קומה מרומם מאד, כצלם ודמות של מעלה, 'חביב אדם שנברא בצלם' וחכמתו מרובה משל המלאכים וסגולתו עליונה מסגולתם.

כל פעולה של אדם משפיעה על הבריאה כולה!

להביא את 'אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם', או 'שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם' או 'נשמתו', ויש אומרים גם אבריו של אדם?

מסביר **מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל** שהעדות המדוברת כאן לא נובעת מדיני עדות - שהרי ה' יודע הכל, אלא שמביאים ממצאים מהשטח להראות את התוצאה של המעשים.

כל פעולה של אדם משפיעה על הבריאה לטוב ולמוטב, והרושם נחרט עליו, ועל קורות ביתו, ומשמש כראיה להתנהגות שלו!

אבל יש הבדל בין נידון על יחיד - שאפשר להביא עליו ראיות מקורות ביתו ואיבריו, לבין נידון על כלל הציבור - שצריך עדויות מדברים כלליים, כגורמי השמים שמשפיעים על כלל העולם.

ולכן כשהלבנה מתכסה, אין לשטן ביום הדין איך להביא הוכחות על התנהגותם של ישראל.

שמה תאמר מי מעיד בי אבני ביתו וקורות ביתו של אדם הם מעידין בו שנאמר {חבקוק ב-יא} כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה וחכ"א נשמתו של אדם מעידה בו שנאמר {מיכה ז-ה} משכבת חיקך שמור פתחי פיך אי זו היא דבר ששוכבת בחיקו של אדם הוי אומר זו נשמה ר' זריקא אמר שני מלאכי השרת המלוין אותו הן מעידין בו שנאמר {תהילים צא-יא} כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך {וחכ"א} אבריו של אדם מעידין בו שנאמר {ישעיה מג-יב} ואתם עדי נאם ה' ואני אל. [טז].

הנה אחד הטעמים שכתב ר' סעדיה גאון על תקיעת שופר הוא שכל השנה כשהשטן מקטרג הקב"ה דוחה אותו ליום הדין.

בראש השנה הוא לקטרג, ומביא איתו את החמה להעיד, ה' אומר לו שיביא עוד עד, כי עד אחד לא נאמן, והוא לא מוצא את הלבנה כי היא נכסת בראש החודש.

וקשה מה הבעיה להשיג עידים? הרי כאן מבואר שניתן

מי לא מפחד מהעדויות של קורות ביתו?

טעמים הנוגעים לטהרה וקדושה ולסיניגורים מליצי יושר. והוא מפרט כמה דברים כל כך גדולים - אבל כשהוא אומר את זה על עצמו הוא אומר את זה בפשטות שכזאת - 'בבית הזה היה נשמע תמיד קול תפילה ולימוד התורה וחסדים.

ומוסיף שהיה גם מיעוט מותרות של תענוגי עולם הזה, וקצת עשיית חסד עם אחרים להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים'.

הצדיקים עד כמה הרבה שהם עושים, בכל זאת הם לא מרגישים שזה הרבה, ולכן הוא כותב "קצת".

אגב, הגר"י עצמו להתגורר אצלו בבית הגדול הזה, יחד עם אחיו **מרן הגר"י אדלשטיין שליט"א**.

בשנים הראשונות שנפתחה ישיבת פונביז' הרב שכר ממנו שני מיטות כדי שיהיה להם מקום טוב לישון.

שמה תאמר מי מעיד בי אבני ביתו וקורות ביתו של אדם הם מעידין בו שנאמר {חבקוק ב-יא} כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה. [טז].

אדם רגיל יש לו מה לפחד מהעדויות שקורות ביתו יעידו עליו, מה הקרשים והאבנים יגידו עליו? איך הוא התנהג תחת קורות ביתו?

בהספד שנשא **מרן הגר"י אדלשטיין זצוק"ל** על **מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל** העלה את התפעלותו מהצוואה שבה ביקש שההלוייה תעבור דרך ביתו.

אל הבהמ"ד שבו זכה להעמיד תלמידים, ביקש שלא יכניסו אותו, והחשיב את עצמו רק כאחד מחברי הישיבה, אבל מהבית שלו הגרמ"ל לא פחד, הוא היה סמוך ובטוח שהאבנים וקורות הבית יהיו רק סיניגורים!

הוא כתב שהרבה נחת רוח יהיה לנשמה בשעה שהיא נפרדת מהגוף כשהיא עוברת דרך הדירה שבה היה גר, מצד הרבה

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: peninim88@gmail.com לתרומות בנדירים פלוס - 'נוה אריה' - [פנינים מאירים](http://www.peninim.org) - הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים